

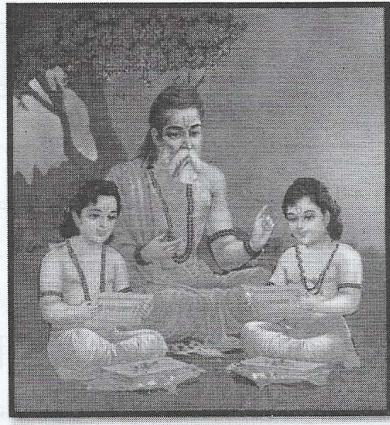
ॐ
संस्कृतभारती (उत्तरतमिळनाडु)
पत्राचारद्वारा संस्कृतम्
परीक्षा - परिचयः

कालावधिः - होरात्रयम्

अङ्काः - १००

आषाढः - हेमलम्बसंवत्सरः ५११८

जूलै - २०१७

॥कार्याणां कर्मणां पारं यो गच्छति स बुद्धिमान्॥

नाम _____

(full name with initials / surname)

पञ्जीकरणसङ्ख्या (Regn. No.) _____

जङ्गमदूरवाणी-सङ्ख्या (Mobile. No.) _____

वासप्रदेशस्य नाम (Area of your residence) _____

परीक्षाकेन्द्रस्य नाम (Exam centre) _____

अवधेयम् - प्रथमभागस्थ-प्रश्नानाम् उत्तराणि प्रश्नपत्रे लिखत । अन्यप्रश्नानाम् उत्तराणि
उत्तरपत्रे लिखत ।

प्रथमः भागः

(अ) अधस्तन-वाक्यानां प्रयोग-परिवर्तनं कुरुत ।

(5)

(उदा. - बालकः विद्यालयं गच्छति । -> बालकेन विद्यालयः गम्यते ।)

१) छात्रः श्लोकं पठति । _____

२) बालकाः फलानि खादन्ति । _____

३) बालिका प्रश्नं लिखति । _____

४) वयं गीतं रचयामः । _____

५) रजकः वस्त्राणि क्षालयति । _____

(आ) उचितं विशेषण-पदं चित्वा लिखत ।

(5)

१) उद्याने-----वृक्षाः सन्ति । (उन्नतैः , उन्नताः , उन्नतेषु)

२) भवान् ----- महोदयं जानाति वा ? (सः , तस्य , तं)

३) भवत्याः ----- शाटिकायाः मूल्यं किम् ? (सुन्दरी , सुन्दर्याः , सुन्दरः)

४) ----- महिलाः पाकं कुर्वन्ति । (तिस्रः , त्रीणि , त्रयः)

५) देवः ----- भक्ताय वरं दत्तवान् । (श्रेष्ठाः , श्रेष्ठाय , श्रेष्ठस्य)

(इ) उचित-सङ्ख्यावाचकं/ पूरणप्रत्यान्तं पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत । (5)

१) सः ----- ग्रन्थस्य सर्वान् श्लोकान् जानाति । (एकम् , एकस्य , एकेन)

२) उत्पीठिकायां----- पुस्तके स्तः । (द्वे , द्वौ)

३) एप्रिल्मासस्य ----- दिनाङ्के अम्बेडकरजयन्ती भवति ।

(चतुर्दशाय, चतुर्दशम्, चतुर्दशे)

४) ----- गायिका गायति । (एकम्, एकः, एका)

५) गृहे ----- जनाः वसन्ति । (चत्वारः, चत्वारि, चतस्रः)

(ई) सन्धिच्छेदं कुरुत । (पञ्चानाम्)

(5)

१) पश्यतीश्वरः २) पित्रिच्छा ३) देशोज्यम् ४) नैव

५) इत्यस्ति ६) लम्बोदरः ७) पठन्त्यत्र

१) ----- + -----

२) ----- + -----

३) ----- + -----

४) ----- + -----

५) ----- + -----

(उ) सन्धिं कृत्वा सन्धि-नाम चित्वा लिखत । (पञ्चानाम्)

(10)

(गुणः, यण्, सवर्णदीर्घः, वृद्धिः, पूर्वरूपम्, यान्तवान्तादेशः)

(उदा. - राज + इश्वरी = राजेश्वरी, गुणसन्धिः)

१) वाणी + ईशः २) तथा + एव ३) पर + उपकारः

४) अति + उत्तमम् ५) अन्ते + अपि ६) मनु + अन्तरम्

७) क्षीरे + इच्छा

१) -----

२) -----

३) -----

४) -----

५) -----

(ऊ) मेलयत । (१० प्रश्न, प्रत्येक प्रश्न ५ अंकाः) (५)

- १) कटुः - बाणः
- २) वातः - कोशः
- ३) अशोकम् - कुलपर्वतः
- ४) प्राणमयः - दोषः
- ५) मलयः - रुचिः

(ऋ) उचितं चित् / चन- प्रयोगं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत । (५)

- १) ----- बालकाः क्रीडाङ्गणे क्रीडन्ति । (काचित् , केचित् , कश्चित्)
- २) वृक्षे ----- फलानि एव पक्वानि सन्ति । (कैश्चित् , कानिचित् , केचित्)
- ३) ----- ग्रामे एकः आश्रमः आसीत् । (कस्मिंश्चित् , केभ्यश्चित् , कस्यचित्)
- ४) वृद्धः ----- दण्डेन चलति । (कयाचन , केनचन , केषुचन)
- ५) तत्र ----- महिला गच्छति । (काश्चित् , काचित् , कयाचित्)

(ऋ) अधो दत्तानि पदानि उपयुज्य वाक्यानि रचयत । (पञ्चानाम्) (५)

(मन्दिरम्, विद्यालयः, भोजनशाला, सदा, पण्डितः, जननी, विदेशः, नृपः, सैनिकाः)

- १) -----
- २) -----
- ३) -----
- ४) -----
- ५) -----

(लृ) कस्यचित् एकस्य धातोः रूपाणि लिखत । (5)

(१) खाद् (२) क्रीड् (३) धाव् (४) पठ् (५) गम् (६) लिख्

१) लट् (वर्तमानकालः) ----- २) लोट् (प्रेरणा) -----

३) भूतकालः ----- ४) भविष्यत्कालः -----

५) विधिलिङ्गलकारः ----- ६) क्त्वा प्रत्ययः -----

७) तुमुन् प्रत्ययः ----- ८) क्तवक्तु प्रत्ययः -----

९) तव्यत् /अनीयर् प्रत्ययः ----- १०) क्त प्रत्ययः -----

(ए) एकपदेन उत्तरं लिखत । (पञ्चानाम्) (5)

१) रघुः कं यागं कृतवान् ? -----

२) रघोः पुत्रः कः ? -----

३) सीता लवकुशौ कुत्र प्रसूतवती ? -----

४) कौत्सः कस्य शिष्यः ? -----

५) विदर्भदेशस्य नृपः कः ? -----

६) कुम्भोदरः कस्य रक्षणं करोति ? -----

७) देवेन्द्रस्य राजधानी का ? -----

(ऐ) उचित-पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत । (7)

१) भास्करेण श्लोकः ----- । (पठितुम्, पठिता, पठितः)

२) बालिका भोजनं ----- निद्रां करोति । (खादित्वा, खादितवती, खादिता)

३) माता बेङ्गलूरु-नगरं ----- । (अगच्छत्, अगच्छम्, अगच्छतम्)

४) बालेन चित्रं ----- । (रचिता, रचितानि, रचितम्)

५) अर्चकेन देवः ----- । (पूज्यते, पूज्यन्ते, पूज्यसे)

६) छात्राः गृहपाठं ----- । (लिखेताम्, लिखेत, लिखेयुः)

७) सुरेशः पितरं धनं ----- । (पृष्ठवती, पृष्ठवान्, पृष्ठवन्तः)

ओ) आङ्ग्ल/ तमिल्-भाषया वा अर्थं लिखत । (5)

१) ननान्दा ----- २) श्यालः -----

३) पितामहः ----- ४) दौहित्री -----

५) देवरः -----

औ) गद्यांशं पठित्वा संस्कृतेन उत्तरत । (5)

धनपालः महाधनिकः । तस्य गृहम् अतिविशालम् । ऐश्वर्यदेवता सर्वदा तत्रैव वसति स्म। तथापि धनपालः बहुचिन्तामग्नः आसीत् । जीवने कदापि सः सुखं न अनुभूतवान् । तस्य प्रतिवेशिकः (neighbour) धर्मपालः महादरिद्रः आसीत्। कुटीरे एव सः वसति स्म । तस्य भोजनार्थमपि धनं न आसीत् । तथापि सः सर्वदा सन्तुष्टः आसीत् । धनिकः धनपालः एकदिनं धर्मपालस्य समीपं गत्वा पृष्ठवान् - "मम धनैश्वर्यादिकमस्ति चेदपि सन्तोषः नास्ति । एतत् किमर्थम् ?" इति । तदा निर्धनः धर्मपालः वदति - " महोदय! , एषः वसन्तकालः सौन्दर्यपूर्णः अस्ति ।अहं तत् दृष्ट्वा सन्तोषमनुभवामि। यत् 'अस्ति' तत् अहं पश्यामि । किन्तु भवान् यद् 'नास्ति' तदेव पश्यति । अतः चिन्तां करोति " इति । एतत् श्रुत्वा धनपालः स्वदोषम् अवगतवान्, अनन्तरं सन्तोषेण जीवनम् यापितवान् च ।

१) धनपालः कीदृशः, धर्मपालः च कीदृशः आसीत् ?

----- ।

२) का सर्वदा धनपालस्य गृहे वसति स्म ?

----- ।

३) एषः कः कालः इति धर्मपालः वदति ?

----- ।

४) धर्मपालः सर्वदा किं पश्यति , धनपालः किं पश्यति ?

----- ।

५) स्वदोषं ज्ञात्वा धनपालः कथं जीवनं यापितवान् ?

----- ।

(अं) उचितानि पदानि चित्वा सुभाषितं पूरयत । (एकम् एव) (3)

१) श्लोकार्धेन ----- यदुक्तं ग्रन्थकोटिभिः ।

----- पुण्याय ----- परपीडनम् ॥ (पापाय, प्रवक्ष्यामि, परोपकारः)

२) जलबिन्दुनिपातेन क्रमशः ----- घटः ।

स हेतुः सर्वविद्यानां ----- च ----- च ॥ (धनस्य, पूर्यते, धर्मस्य)

अ:) एकं विषयम् अधिकृत्य पञ्चवाक्यानि संस्कृतेन लिखत । (5)

१) साधुजनस्य स्वभावः

२) रामायणम्

३) परोपकारः

द्वितीयः भागः

(संस्कृत / तमिल् / आङ्ग्ल / मातृ-भाषया वा लिखत)

(अ) ससन्दर्भं व्याख्यात । (द्वे एव) (6)

Explain any two with reference to context.

१) अहम् अपि शिवपूजकः । शिवः गौरवार्हः । मम आचार्यः वसिष्ठः ।

२) देवेन्द्र ! त्वं देवेषु प्रथमः । अश्वस्य अपहरणं हीनं कार्यम् ।

३) पुरा अयोध्यायां मार्गे नूपुराणां ध्वनिः श्रूयते स्म ।

४) रावणवधार्थं दशरथस्य पुत्रो भविष्यामि ।

(आ) सूक्तेः अर्थं लिखत । (द्वयोः एव) (6)

१) कार्याणां कर्मणा पारं यो गच्छति स बुद्धिमान् ।

२) अनुक्तमप्युहति पण्डितो जनाः ।

३) आलस्यं हि मनुष्याणां शरीरस्थो महान् रिपुः ।

४) बहुविघ्नास्तु सदा कल्याणसिद्धयः ।

(इ) श्लोकस्य अन्वयं भावार्थं च लिखत । (द्वयोः एव) (8)

Write the prose order and the meaning of the shlokas. (any two)

१) इक्ष्वाकुवंशप्रभवो रामो नाम जनैः श्रुतः ।

नियतात्मा महावीर्यो द्युतिमान् धृतिमान् वशी ॥

२) स सत्यवचनाद्राजा धर्मपाशेन संयतः ।

विवासयामास सुतं रामं दशरथः प्रियम् ॥

३) तमेवंगुणसम्पन्नं रामं सत्यपराक्रमम् ।

यौवराज्येन संयोक्तुमैच्छत् प्रीत्या महीपतिः ॥

शुभं भूयात् ।